

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 39

Fylke: Vest Agder

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Kvinesdal

Emne: Høghedsmat ved familiefesten

Bygdelag:

Oppskr. av: Lars Annu Isli

Gard:

(adresse): Liknes Kvinesdal

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

- 1 Det har alltid vort og er stikk at nabokoner stekninga og vinnunder kom med mat til barselkona.
2. De kom helst enkeltvis.
3. Har ikkje hørt om at de avtalte seg umbyrdes hva de skulle ha med seg.
- 4 De begynte 2-3 dagar etter fødselen.
- 5 De kom bare en gang.
- 6 I gammel tid kom de med blinte lefser med "stønning" på, eller et fat gomme eller grøt. Var det rygefte uformuende folk, så fikk de gjerne et lite jordsykke i fødsels gave
- 7 De gav bare en gang.
- 8 De kom med barselgrøten i emaljerte fat.
- 9 De talte om å gå med barselmat
- 10 Stona gikk selv med barselmaten, bare i sykdomshjelpen sendte de større døtre eller tjenestepiker

11. Det ble regnet som usømmelig dersom mannen fulgte med.
12. Gendingfolket skulle få haktering
13. Har ikke hørt noe navn på slike gjestebud
14. Barselkvinnen holdt et konemåltid som de kaldte barsøl
15. Ugifte mødre fikk også barselgrøt det smakte av sensasjon. De skulle se hvem barnet liknet på.
16. Den gamle stikken med grøt eller gomme og lefser holdt seg lenge til bortemot 1920, da ble det kondaktorkaker, serby kringler, blomster.
17. Kvinner hadde en liten gave til den nyfødte gjerne krus eller skeier. Jeg har sett skeier i bygda med årstall som er over 100 år gamle. De gav også klær til den nyfødte.
18. Man har samme stikken enda
19. I døpskalaset ble alle de nærmeste slektninger innbudt. Fadderne kom da med sin fadder-gave. En av de store gardene i bygda "Faret" skal en gang i tiden være gitt som fadder-gave sin sønnet.
20. Gjesterne hadde sendungen med seg når de kom. Det var ingen bestemt spisesedel.

Dåpselskapet het børsel.

22 Faddere kom alltid med de største gavene.

23 Den gamle skikken har holdt seg til nu om enn formene har skiftet.

B.

24 Fødselsdager har blitt feiert for barn i over 70 år, men jeg har ikke hørt om at de voksne feiert dagen i eldre tid.

25. Man holder en liten familiefest hvert år, men bare ved runde tall f.eks. 50 år, 60, 70, 75, 80, 90 år kommer det i blad.

Etter man bli 90 år feier man fødselsdager hvert år. Ganstke nylig var vi gjester hos en 99 åring.

26. Bare noen få bli bedt eller stilt inger, men gjestene kommer ubudne for å ønske hyllykke med dagen.

27. De fleste har en gave med, gjerne en blomst eller en bok, andre gir bløtkaker eller kringler.

28. Det kjender jeg ikke til.

29 Det skal være middag for de innbudte, senere er det kaffe eller sjokolade med kringler og bløtkaker for alle som kommer.

C.

30. Konfirmasjonen har alltid blitt feiert som en stor høitid så langt tilbake det går segn.

31 Man har like stor hyllylling til

et konfirmasjonselskap som til et
bröllop. Det har nok vært i bruk
siden konfirmasjonen ble innført.

32 Man plier å be nærmeste slekt
og venner. Den som er ledig ute
for kanskje både prest og laur til
gjester.

33. I gammel tid kom de med
sendinger, nu kommer gjestene med
gaver.

34 Det er en gammel skikk å gi
gaver til konfirmasjonen. De tilbuden
gir også gaver.

D.

36 Har ikke hørt om forlovelsesgjested, feskøb kalle man det.

37. Skulle det være noe til byllup
måtte det være minst i 3 dager.

Men det er ca 70 år siden det ble holdt
et 3 dagers byllup i bygda. Går man
100 år eller lenger tilbake i tiden så
kann de byllup både i 8 og 14 dager.
Til et slikt stor-byllup brukte man
3 anker brenniver og opptil både 10 og
12 bøtter öl.

38 Til middag skulle det være erkeopper,
den skulle være så tykk at skiva
skulle stå uten å falle. Til de
andre måltiden var det kaffe og
klist lufes, hellekaka? brød. Sist
måltid om kvelden var grant eller
velling.

39 Alle gjesta kom med sending, ökon-
min søynde sendingens størrelse

- 40 Smøret skulle påføres på en bestemt
måte
- 41 Det er ukjent her
- 42 Har ikke hørt annet ord enn sending.
- 43 Gjestene brakte sendingene
- 44 Har ikke hørt noe om det.
- 45 - " - - - -
- 46 - " - - - -
- 47 Det siste 3 dagers bryllup ble holdt
22/3 1887 Ved denne tid sluttet man
med å bygge malt-øl til store
"veitler"
- 48 De som ikke har hus sjøl, holder
gjernem bryllup på hotell, eller
- 49 reiser til en by og lar seg vie
uten å holde bryllupslag.
- 50 De får bare bryllupsgaver av
de få umbudne.
- 51 De fleste har gjerne et lite fest-
måltid på bryllupsdagen hvert
år og store fest ved runde tall
feks. sølv- gull- og diamantbryllup.

E.

- 52 Nærmeste slektninger bli budne.
Hele bygda var innkalt i "belag"
Alle voksne visste hva for et belag
de hørte til og alle i belaget var
sjølbedt.
53. Gravøllet varte bare en eller 2 dager
Som regel skulle man ha mat
3 eller 4 ganger den første dagen.

eller so måltid nå.

66. Den som ryker alkohol nå bli sett
 på som et „ulskudd“

67. Det er blitt en fast skikk å holde
 begravelsesmiddag på bedehus.

68. Det er ca 20 år siden de tok til å
 sende skriftlig innbydelse til gjestene

69. Det ble vanlig å avvikne dødsfall i
 avisene i 1910-20 årene.

F

70. Det har ikke dømt seg, men hadesjon
 om hva en skal ha til mat 17. mai.

71. Ikke i bygda feier morsdag,
 det har man gjort siden dagen ble
 stiftet.

72. Enten feier farsdag, men ikke
 så almindelig som morsdag.

73. Vi har ingen bestemte regler
 på disse dagene.

74. Man bestiller kaker hos bakerne.

75. Mors- og farsdagen ble
 kjent gjennom avisen.